

№ 83 (7624) ● 1994 жыл отырыны 19 күнэ. Отууруннук ● Сыннаты—146 солкуобай 15 харчы.

[illegible]

«Алашар» табыарыстыба 800 гектар хөдүбалаах. 630 гектар туорахтаах культура уонна күөх үүнүүтэ аһаан ыһылаах. Хаһаайыстыба 1286 ынах сүөһүлөх, 566 сылытаах. Ити сүөһүлэрин сыл таһаарга оттообут быйылгы сезонугар 1570 тонна дордох аһылыгы сорогуопкалыктаахтар. Ол иһинтэн бириднитэрэ тобусуу киһилээх 4 толору механизациялаах ээсону тарыйдилор. Ити иһинтэн 3 ээсө дойду сарыгар-уотугар олтуура быһаарылыына, оттон Ф. Ф. Окодешичон салайар ээсону Куолюмада барыада. Ону таһынан ээсө бири ээсону тарыйар өрүс баттар ээсөрүн киһилэрэ быһаарылаахтар.

Нәһилчөмөз 870 килең сир ыдың. Онтужаларын ырастайбыз, үе мас остуолы бүтэйинен эргиллештер. Быйыт, дыңа-хаңаынынны даяммыз. Быйыл отохтар, ырымы-ыстах сирдөр, үрүнэлэр-харыйалар үүнөр ылаһыммыстара дьон сүргэтин нөтүхтү. Сорох ыраабыастар хотуурдарын таптана отохтэсэ хотуур тапалай суохун түйэртпэн эрэллэр.

Василий ЛЫТКИН

Тоёо даваны өрөбүл күнүн инин, улуус киининизэҕи арыы сыңар сарсыарда эрдэттэн кэллн-барыы үксээтэ. Ууну сылытар сыймыгын динэ таһынааҕы оһох тигинэччи оттуудан үрүт пазарынан сурдурдаччы тыһымахтыыр. Бидоннары түэһүт мотоциклар биир-биир излэн сыах таһыгар төхтүүлэр. Сотору буолаат, одьулууннар мөлөксөстөрө кэлэн хорус тынар, ити кзиниттэн хатыллар, болтоһолор биллэтэлээн бараллар. Хардарыта суолларын-нистэрин мыйталаһаллар, ардаҕы сураһаллар. Манна ким эрэ ханна эрэ тоёо өр батыллы-быта, ханык эрэ сыймыгыгар кыһайан тийбэ, тэбэ ахтылына.

Билийн корреспондентмыг лаборант Изабелла Николаевна Васильеваны, сыхах үлэгнүүтэрийн көрсөн мэдээтэ уонна сыхах күнээсү түбүгүн туһунаа билиһиннэрэллэригэр көрдөстө. Онуоха лаборант, өрөбүл буолан маастардаа суоһун ахтан туран, манайы сэлэргээтэ:

— Хаанайыстыбалар бы тарыаннар кимнээх хайдах үлэниллэрин, Дьаһаналларын бэйбэит дабына чуолхайдык этэр ыахпыт суох. Кэлин кимнэ үлэниллэртэргэ арыы сыахтара үлэһэ ыһыталааттылар. Холубур, Сызанна, Урукку сылларга Сылан бары уадастактарын үүтүтэрэ бийиэххээ кыраар. Оттон билигин одулууннар, хатыдылар, болтонодор эрэ туттараллар. Ону таһынан үлүүс кимнээхэ

Т. С. Ноговицын сэрнэг 1942 с. бас мнхгар нугармалдагта, Кинши дута Мугудай нэхиснэгиттэл нги хонуурга отуттан тахаа чэгнэн дьон барбыттара, Ол дьоншортон бүгүн Тимефей Степанович согдох блар, Сорохторун унгуохтара нугармал хонуугуур, саха киншун саванта да тэндэт кырмаан ыраах сирдирнгар үйз-савс тухарь хаалбыттара, алаттар дойдудаларгар эргэнэл баран үншабастахтара.

Суруйлааччы, бэйгэ урукну фронтовик Алексей Продников биир айымдыгыгар саха буойуннара тапталлаах Өлүөнэлэрин өксөйөн арбаа сарыгга айланнаан иһэн, өрүс баһыгар бүтэһик оонньууларын оонньоон, эбэлэрин ыгары быдан дымдарга быраастымдаһан барбыттарын туһунан суруйбуттаах М. Гарькай иэтинэн колхоз суотчута 21 саастаах Тимофей оһно оһоһа бээр эбит.

Тимофей Степанович 1943 с. баладан ыйгыр Смоленский ашынаагы кыргынына бастагы бойбуей сүрхтөнүнтен ылыта. 1 Беторусской фронт 159-с дивизиятын 491-с стрелковой полкатыгар станковой пулемет наводчысынан сымдыкыта. Сэринге хайн да өртүткөн маңгай пулеметнай тоңалары суох онороору бултайаллар. Ол аата, ийин өстөөх аңаан собуолуур сымалыгар кубулубута. Бий ээринге атанга буолай, Тимофей Смоленский куораты, элбэх дэрэбинэлэри босхолосута. Дниестр өрүгү туораан, бир кыра дэрэбинэ ийин ийин үс төгүд төттөрү охсуллубут күүстөх атаанда 70-ча кинлалах пулеметун соһон ийел ыраханын баайырыта. Горьковский убадасыа түөргөй өмтөнөн, фронтта ийинин тийбута.

Ишине кыргылымыта — Вобруйский анчыналым баше охсуу диян ааттаймыг улахан кириеси. Бу сырыыга I Красноградская корпус 19-с механизированнай биригездиттер ручной пулемет бастакы нүмө-рө буолар. Сэтте күн устата кыргынан баран баа-һыр. Нуучча уолууун, ички чэпчэктити бааһыр-быттары, медсанбака сатын ыппыттар. Механизированнай корпус, аата этэрин курдук, сыыдам, тобо көтөн остоох тыалыгыр нирээн хаалар аналлаабын быһытынан, эмне онук талабырдыттар тыаллары-гар отон кирибиттар. Сатын иһэр бааһырбыс уелат-тар хара тыгастаах отучча фанисси кэтэлэз түбүл-дэр. Оттон хара формалаах эсесовецтар хайдахтаах кыыктаахтарын иһэбит-билэбит.

— Визан түбэшин тигшарымага тэнгэнэр ота. Чугас  
таа баара, аргашым бэриминге буолар илиинбүтүн  
ууһан утары барыах, оччодо таада чугаһаһыыт үөн

## Кыяны 50 сылын көрсө

## Ытык изһин чиэстээхтик толорбута

на куотуох диэбита. Итинник гынан куопуллут, — ол саванаабы амырыын түгэни ахтан апарар ветеран. Итинччэ эдбэх өстөөх сапта-сэбэ суох икки иннини куобах курдук ытыллан таппатахтар, Тимофейны бүтүн олохуогуа үсүһүн быдыһан ыллаа.

Эмгектин үнүс төгүдүн саринга кинер. Кыргызнын хайы-үйзө Палына сиринер тинабит. Күнгө хастын эм дөвзбизини ылан, Варшаваны хоту ортузун аспытара.

[illegible]

Икки агар тей эмтэнэе баран, төрдүс тагуудун кыргынына кирдим. Өрүүү көм да туоруу ичин-тэр эбит. Дивизияны командира минин штабка ел-нойунан хаалларда. Бил агарга холбурдаах сиканой-даатым. Сымдам, куттаваһа суох, элбэх бойбобуёй соруудаы туйгушук төлөрдө дээр инкис Кыһыл Су-лус ордотынан наһараадаланым. Фронтотой училищега младшай лейтенаннар алта ыйдаах курстары-гар ыытыллар. Үөрөдүм бүткөн ичинин Кыһылга буол-ди, оной енто үөрөһүтүлэр. Германияга салгыы су-лууспаланы бараа, 1946 с. демобилизацияланан бос-маны 19 күнүсүр, армияга аттамыт күммөр, сир-ингэ барбые убойым Баһылайы солбулан суоттут-тан олорбот Лухкалаахлар төннөн калбитим. — диир Тимофей Степанович.

Одоо саайнгар төгсрүүк тулдайх эрэйн билэйт ветеран биһигэ төрөбүт бадьан Дунны, бырааттарын Командах Мишаны түүрт төгүл тулдайх хаалбытара дигэн уяадыан ээйн кэлсэнтэ, 1934 с. баара-сүөбэ 37 саастаах аҕата Степан Васильевич олодо суорума суодаламмытын, өйрөн үс сүлэ буолан баран ийэтэ Варвара Ивановна олбустын, оо кинигитин иһэлэстэ.

агаларын сөзбуйбут убайдары Василий Васильевич Ноговицын 1911 с. баянны хомуурга саринга баран Калининский фронтта кыргыз голконугар окутуугун, аны Тимофей Степанович бэйзата кыра дьоннору сир-халлаан тоон ардытар хаалдыртан бар-бытын ити этэр эбит. Очолорго Дуни 16 эра сил-таада, Кели 12-аага, Миши 10-аага, Тулайыктар колхозтары дьонууун Эдмэгээнга төлөрүдлүбүт-тэр. Онно улахан быраата өлбүт. Евдокия Степановна эргиллэн эдолорууна Чурапчыга оторолдор, кыр-дыада учуутад Михаил Степанович Ноговицын улуусга бары кэрэга билэбит.

Нырыктаах сөрүнтэн эргиллэн кэлэн, Тимофей Степанович дэл буулан олоһубута 47-с сыда. Кэргэнэ Матрена Андреевна Варламова көбөрүллүүгэ сымалын аччыгытыр, төлөр-хатар кыһалбатын биһит, үлэ барытын көрсүбүт, биһр дусла кэлээн тахсар кыһата.

Илгээх-аилзэх дэнэ кэргэн алта оёолохтор. Улаханнара Степан Тимофеевич идатинга тутуу инженер, ийлээх азатын гестарыгар сэмэ дэмэлээх, ижи оёолоох. Кэргэн Мария Николаевна математик, оёуола, кэпшлээх биэр инээ туттар учууталлара. Иккис уоллара Тимофей улуус киинигэр олоор, инженер-электрик, олоон добого Елена Петровнадын уол оёолоох дэолдоох ыдалар. Улахан нмыс Мария история, кырачаан Тиматын бүэбэйднир. Матрена— Чорисэх киинигэ, тапталлаах кэргэн, ийэ, эмээ математик. Василий—«Мугудей» сыалгы заводун рабочайа кырдыгастары нэрэр-истор киинилэра. Кыра уоллара Андрей тыа хаайыштыбатын техникумугар үзүрэнэ дайдутугар үлэлэбитэ, Хабаровскнай куоракка Кадрлары бэлэминиг киини бүтэрэр. Кэргэн Аанчык кыра Сашатынын аһалээх эбэлэригэр оло-ролдоо, аһаларыа күүтээлэр.

Калхоз суугучулун, райкомдз бухгалтерынан, колхоз бйрабылыынан председателинан, партком секретарынан, ошон да атыл үлөлөргө күүнүн кырыстабаккы үлөздөбүт. Наһилиягын деңоо сөригө мытылыларын исторياتын жомуйбут, кыргыз хонуутугар охлудуг үлөзөннөхтэрин кэриэлпсэр наамынынн туттарбыт, улусу бочуоттаах гражданнын, республика воругун кайнаайыстабатын утулмаш үлөһигэ, бойбодуя уордыаннар, албах матээлсэр кавалердара Т. С. Ноговидын орто дайдуз өлөх озорк кэбэит пайын чыгээхтэгин толорбут динг чычы атык кийи буолар.

Татьяна ЗАХАРОВА.

Мугудай

Авторы: Чурпачев с.д. Западный переулок  
8 №-р. Тел. 21-883.

**И Э С И Э С К Э**

# Т О Л О Б Ы Р

## МАПЫ Т

**Петр СЕДАТОВИЧ,**

